

Ja kao svoja slika

Zagreb,
Filozofski
fakultet

**16. i 17.
studenog
2017.**

**DISKURZIVNOST I KONCEPTI
AUTORSTVA TINA UJEVIĆA**

**Znanstveni skup s
međunarodnim sudjelovanjem**

KNJIGA SAŽETAKA

Zagreb,
Filozofski
fakultet

**16. i 17.
studenog
2017.**

Ja kao svoja slika

SVEUČILIŠTE
U ZAGREBU

FILOZOFSKI
FAKULTET
ODSJEK ZA
KROATISTIKU

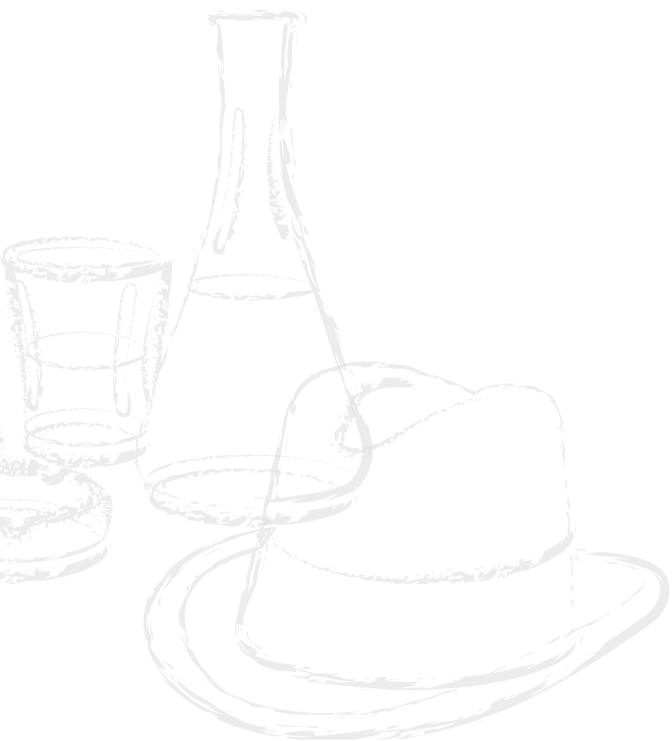

INSTITUT ZA
KNJIŽEVNOST
I UMETNOST,
BEOGRAD

**DISKURZIVNOST I KONCEPTI
AUTORSTVA TINA UJEVIĆA**

**Znanstveni skup s
međunarodnim sudjelovanjem**

KNJIGA SAŽETAKA

ORGANIZACIJSKI ODBOR

doc. dr. sc. Marina Protrka Štimec

Odsjek za kroatistiku Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu

dr. sc. Anera Ryznar

Odsjek za kroatistiku Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu

dr. sc. Bojan Čolak

Institut za književnost i umetnost, Beograd

dr. sc. Bojan Jović

Institut za književnost i umetnost, Beograd

Iva Tešić

Institut za književnost i umetnost, Beograd

TIN UJEVIĆ U BEOGRADU OD 1991. DO 2017. GODINE

Marko Avramović

Institut za književnost i umetnost, Beograd

mrkavramovic@yahoo.com

Pesnik Tin Ujević je do raspada Jugoslavije 1991. godine bio među najprisutnijim južnoslovenskim pesnicima u beogradskom književnom i kulturnom životu, što nije nimalo iznenađujuće s obzirom na to da je Beograd bio jedan od Ujevićevih gradova, u kome je proveo značajnu deceniju života, objavio svoju prvu pesničku zbirku i u kome je njegovo delo steklo mnogobrojne poštovaoce i tumače. Ovo je prisustvo bilo obeleženo kako štampanjem izdanja Ujevićevih knjiga, tako i kritičarskim tekstovima o ovom autoru. Uz to, kao pesnik Ujević je svojim stvaralaštvom uticao na savremenike, ali i na nekoliko potonjih generacija srpskih pesnika. U našem izlaganju potrudimo se da predstavimo šta se promenilo u Ujevićevoj recepciji u Beogradu i srpskoj književnosti uopšte nakon izmenjenog političkog konteksta. Obratićemo pažnju na nova izdanja Ujevićeve poezije, kao i na tekstove u periodici i na monografije koje su se o ovom pesniku pojavile u poslednjih četvrt veka u Srbiji.

Marko Avramović završio je osnovne i master studije na Filološkom fakultetu Univerziteta u Beogradu na grupi za srpsku književnost i jezik sa opštom književnošću. Na istom fakultetu se trenutno nalazi na doktorskim studijama (modul za srpsku književnost). Prijavljena tema doktorske disertacije je *Poezija Aleksandra Ristovića i srpsko pesništvo druge polovine dvadesetog veka*. Od marta 2011. godine zaposlen je u Institutu za književnost i umetnost i trenutno je u zvanju istraživača saradnika. Objavio je više studija, kritika i prikaza u periodici i učestvovao na brojnim naučnim skupovima u zemlji i inostranstvu.

Tomislav Brlek

Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu
tbrlek@ffzg.hr

Jedine dvije Ujevićeve knjige proze doživjele su u osamdeset godina od njihova objavljivanja 1938. godine relativno slabu kritičku, a tako-reći nikakvu književnopovijesnu recepciju. Izlaganje će nastojati pokazati kako, daleko od toga da bi – kao što se to općenito implicitno, a gdjekad i eksplicitno drži – bile nusproizvod središnje pjesnikove djelatnosti, zbirke *Ljudi za vratima gostionice* i *Skalpel kaosa*, premda komplementarne (međusobno, ali i ostatku opusa), zaslužuju status zaokruženih samosvojnih ostvarenja. Budući da donose samo manji dio od nekoliko stotina proznih naslova što ih je Ujević objavio u prethodnih petnaestak godina (inače svom najplodnijem razdoblju), dok je istodobno izvanredno širok raspon (često i disparatnih) tema predstavljen odgovarajućim dijapazonom žanrova – od uzorno obaviještenog leksikografskog prikaza, preko esejističkih promišljanja i teorijskih razmatranja (napose pitanja složene povratne uvjetovanosti poezije i romana), pa sve do metafikcionalnog ispitivanja autobiografskog modusa – nesporna je strogost autorske koncepcije obiju knjiga dosljedno provedena izmicanjem jednoznačnim žanrovskim određenjima. Budući pak da se svi tekstovi odlikuju eminentno dijaloškom koncepcijom, u kojoj subjekt iskaza samosvjesno uprizzoruje tenzije aktualne komunikacijske situacije, sustavno osporavajući identifikacijske mehanizme tumačenja, središnji je problem nesumnjivo pisanje shvaćeno kao označivost, a ne kao označavanje; odnosno, kao proces osvještavanja aporije identiteta, koji svoju posebnost može ostvariti samo kroz ponovljivost, a svoju zbilju predočiti jedino kao fikciju. Polazeći od načelnih uvida N. Fryea o specifičnom obliku anatomije i M. M. Bahtina o heteroglosiji, pokazat će se kako Ujevićeve postavke o *sumraku poezije*, *romanu* kao dominantnom književnom obliku, a naročito o *impersonalnosti* pisanja, nisu nikakve retoričke sljeparije, nego samosvjesni autopoetički iskazi – neslučajno, obilno potvrđeni upravo u istom dijelu vlastitoga djela u kojem su izneseni, koji stoga zahtijeva pomno

analitičko čitanje – s dalekosežnim posljedicama po svaki pokušaj razumijevanja cjeline Ujevićeva opusa.

Dr. sc. Tomislav Brlek zaposlen je kao docent na Katedri za opću povijest književnosti na Odsjeku za komparativnu književnost Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu. Uredio je kritičke izbore iz poezije Bore Pavlovića, Tončija Petrasova Marovića, Antuna Šoljana i Ivana Slamniga. Autor je knjige *Lekcije: studije o modernoj književnosti*.

Bojan Čolak

Institut za književnost i umetnost, Beograd
btcolak@yahoo.com

Opšte je poznato da je Tin Ujević jedan deo života proveo u Beogradu gde je njegova pojava vršila snažan uticaj na književnost toga vremena. U ovom radu razmatraju se eseji i kritički prikazi Tina Ujevića o piscima srpske moderne nastali u periodu kada se u srpskoj književnosti uočava promena poetičke paradigme, ali i prelaz iz jednog kulturnog modela u drugi. Fokus rada čini otkrivanje poetičkih srodnosti između Ujevićeve poezije i njegovih eseja, odnosno kritika o drugim književnicima iz perioda između 1901. i 1914. godine. Cilj je da se istaknu oni momenti Ujevićeve esejistike koji ukazuju na osnovne teme i poetičke preokupacije velikog hrvatskog pesnika vezane za poetički model književnosti moderne.

Dr. sc. Bojan Čolak naučni je saradnik Instituta za književnost i umetnost u Beogradu na kojem je angažovan u okviru projekta *Smena poetičkih paradigmi u srpskoj književnosti 20. veka: nacionalni i evropski kontekst*. Osnovne studije završio je na Filološkom fakultetu Univerziteta u Beogradu (grupa za srpsku književnost i jezik sa opštom književnošću), gde je stekao i zvanja magistra, odnosno doktora nauka. Postdoktorsko usavršavanje obavio na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu (iz oblasti imagologije i tekstologije). Autor je više studija, od kojih je sigurno najznačajnija monografija *Roman patrijarhalne kulture: Gazda Mladen Borisava Stankovića*. Središte njegovog interesovanja predstavljaju srpska književnost 20. veka, tekstologija, kulturologija i imagologija.

Zrinka Jelaska

Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu
zjelaska@ffzg.hr

Svaka je pjesma sastavljena od izraza koji se uslijed svojih raznolikih dionica može usporediti s partitutom. Jednu čine glasovi sastavljeni od razlikovnih obilježja koja imaju raznolika zvukovna i dojmovna svojstva. Drugu čini prozodija s naglascima riječi, u hrvatskome sastavljenima od udara, dužine i tona, i rečeničnim obilježjima. Ona daju i vlastiti ugođaj, koji se u vrhunskoj poeziji spojem sa značenjskom strukturom očituje kao posebna vrijednost pjesme. Kako bi se pokazalo djelovanje otvornika kao skupine glasova koji imaju sličnosti s glazbom pa ih je najlakše moguće povezati, u radu će se izdvojiti otvornička struktura odabranih pjesama Tina Ujevića. Zamjenom otvornika pojedinim tonovima i njihovim spajanjem u glazbenu melodiju u pjesmi „Notturmo“ (Babić, Bačić 1986) može se uočiti njezin otvornički zvuk i povezanost sa dijelom sadržajne strukture pjesme. Pojavljivanja istih otvornika jasnije će se pokazati i zamjenom s bojama kako bi se i vizualno očitovao taj bitan gradbeni dio pjesme. Zamjena tonovima analizirat će se i u nekim drugim Ujevićevim stihovima.

Dr. sc. Zrinka Jelaska diplomirala je i doktorirala na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu, gdje radi od 1983. (tri godine i kao prodekanica). Bavi se *fonologijom, hrvatskim kao inim jezikom, sinonimima i hrvatskim biblijskim prijevodima*. Gostovala je na sveučilištima u SAD-u, Njemačkoj i Bosni i Hercegovini. Vodi *Sveučilišnu školu hrvatskoga jezika i kulture (UNISOCLAC)*, doktorski studij *Glottodidaktika, a predaje i na četiri druga doktorska studija (Lingvistika, Jekon, Hrvatska kultura, Kroatistika)*. Objavila je *četnaest knjiga te više od sto znanstvenih radova*. Održala je *oko sto dvadeset izlaganja na znanstvenim skupovima kao i jedanaest javnih predavanja u inozemstvu*. Vodila je tri znanstvena projekta, sudjelovala u trinaest drugih. Osnovala je međunarodni znanstveni skup *HIDIS, znanstveni časopis Lahor, biblioteku KROATINI te Odjel za hrvatski kao ini jezik u Hrvatskom filološkom društvu*. Bila je predsjednicom *HFD-a, članica je Predsjedništva i uredništva časopisa Suvremena lingvistika*. Prevodila je s engleskoga i surađivala s HRT.

KNJIŽEVNA BAŠTINA U RANOME PJESNIŠTVU TINA UJEVIĆA

Ljubica Josić

Leksikografski zavod Miroslav Krleža, Zagreb

ljubica.josic@lzmk.hr

Interes za tradicijsko književno i kulturno vrelo, hrvatsko, europsko i svjetsko, obilježje je cjelokupna stvaralačkoga opusa Tina Ujevića, zbog čega se, polazeći od njegovih fikcionalnih kao i nefikcionalnih tekstova, o Ujeviću u prvome redu govori kao o eruditivnome autoru, enciklopedijski usmjerenome, potvrđujući odrednicu da mu je „struka enciklopedija“, sadržanu u autobiografskome zapisu (1914) kojom je popratio svoje mladoliričko stihovlje. Klasično mediteranski usmjeren, Ujević u ranome pjesništvu često poseže za povezivanjem minuloga i sadašnjega (i budućnosnoga) te nasljedovanjima, u književnome, napose programskome smislu, dodaje slojeve u kojima potvrđuje važnost određenosti kulturnom prošlošću i preosmišljanja njezinih sadržaja, ključnih u etabliranju pjesničke mu poetike. U izlaganju se analizira književna baština u Ujevićevu ranome pjesništvu, što podrazumijeva korpus od više desetaka pjesama koje su nastale do Ujevićeva odlaska u Pariz, kao i deset pjesama iz znamenite zbirke *Hrvatska mlada lirika* (1914). Za dio je tih pjesama bilo uvriježeno isticati usporednice s Matošem, ponajviše tematsko-motivske i idejno-stilske, i u tom se kontekstu običavala i interpretirati književnobaštinska sastavnica Ujevićevih stihova, u skladu s činjenicom da je književna kritika popratila pjesme iz *Hrvatske mlade lirike*, za razliku od ostaloga ranoga Ujevićeva pjesništva koji je pretežito bio književnokritički zapostavljen. Cilj je izlaganja, obuhvaćanjem svih pjesama rane faze Ujevićeva stvaranja, istražiti interknjiževni i interkulturni dijalog, npr. s usmenom književnošću, antikom, Biblijom, humanizmom, renesansom, modernizmom i dr., propitati i druge sadržaje civilizacijsko-kulturne provenijencije u promatranome korpusu te ih istražiti, među ostalim, kroz analizu poetičkih i stilskih obilježja Ujevićeva pjesništva.

Dr. sc. Ljubica Josić doktorirala je 2011. na Filozofskom fakultetu u Zagrebu. Zaposlena je u Leksikografskome zavodu Miroslav Krleža gdje

suraduje na više projekata (*Hrvatska opća enciklopedija*, *Hrvatski biografski leksikon*, *Filozofski leksikon*, *Leksikon Antuna Gustava Matoša*, *Leksikon književno-kulturnoga nazivlja*). Godine 2016. izabrana u naslovno znanstveno-nastavno zvanje docentice na Odsjeku za komunikologiju Hrvatskih studija Sveučilišta u Zagrebu. Autorica je više desetaka znanstvenih i stručnih radova iz područja jezikoslovlja i znanosti o književnosti, publiciranih u domaćim i međunarodnim časopisima i zbornicima.

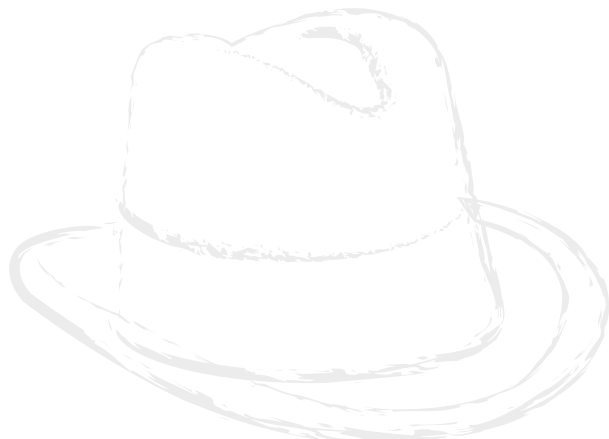
UJEVIĆEVO VIĐENJE SRPSKE KNJIŽEVNOSTI

Bojan Jović

Institut za književnost i umetnost, Beograd
userx64@live.com

U radu se razmatra Ujevićevo viđenje najvažnijih predstavnika srpske moderne i modernizma/avangarde, iskazano u skupini tekstova posvećenih srpskoj književnosti 20. veka. Analiziraju se osnovni Ujevićevi poetički i kritički stavovi, kao i promena tona i stila sa prelaskom od starijih na mlađe generacije književnika. Na personalnom nivou, posebna pažnja posvećuje se karakterizaciji autorskih ličnosti Ljubomira Micića i Radeta Drainca i njihovog dela, kao i beogradskog nadrealističkog pokreta.

Dr. sc. Bojan Jović je naučni savetnik, rukovodilac projekta *Srpska književnost u evropskom kulturnom prostoru* i direktor Instituta za književnost i umetnost u Beogradu. Istražuje probleme komparatistike, međuratne i avangadne književnosti, intermedijalnosti, utopije i naučne fantastike.

“RIDOKOSI MESIJE” – UJEVIĆEV ŽANROVSKI EKSPERIMENT

Slaven Jurić

Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu
slaven.juric@ffzg.hr

„Ridokosi mesije“ izdvađa se u pjesničkom opusu Tina Ujevića i po svojem natprosječnom opsegu i po narativnom okviru, odnosno kazivaču koji posreduje uvođenje ostalih glasova – govornih instanci u pojedinim segmentima te višedijelne, polifone kompozicije. Štoviše, između prvoga objavljivanja teksta (Vijenac, 1926) i redigirane verzije u zbirci *Žedan kamen* na studentu prošlo je gotovo trideset godina, premda je Ujević u međuvremenu objavio dvije zbirke. Analiza teksta stoga će se odvijati u nekoliko pravaca: pokušat će se odgovoriti na pitanje o žanrovskom karakteru kompozicije, razlozima takva odabira, retoričkim registrima koje upošljava te pokušati ustanoviti veza između žanrovskoga okvira i utopijskih i distopijskih sadržaja koji obilježavaju misaone koncepte izložene u pojedinim dijelovima. Iako je 1926. tekst nosio podnaslov „Nadrealistički i supernaturalistički film od 300 zrnaca“, što pretpostavlja odmak od racionalističke poetike i napuštanje bilo kakve logičke koherencije u izrazu, nastojat će se ukazati na tijesnu vezu između toga teksta i niza duljih refleksivnih pjesama koje će obilježiti sljedeću fazu Ujevićeva stvaralaštva i uglavnom biti objavljene u *Ojađenom zvonu* iz 1933. Zbog toga će se pokušati odgovoriti i na pitanje o izostanku „Ridokosih mesija“ iz četvrte zbirke, odnosno razlozima uvrštavanja u posljednju zbirku.

Dr. sc. Slaven Jurić radi kao izvanredni profesor na Odsjeku za komparativnu književnost Filozofskoga fakulteta u Zagrebu. Magistrirao je radom *Prodor stranih stihova u hrvatsko pjesništvo 19. stoljeća*, a doktorirao tezom *Počeci hrvatskoga slobodnoga stiha – povijest i teorija oblika*. U središtu njegova znanstvenoga interesa su problemi teorije i povijesti stiha kao i književnost romantizma i modernizma. Objavio je tridesetak znanstvenih i stručnih radova, ponajviše o hrvatskom pjesništvu 19. i 20. stoljeća u europskom kontekstu. Povremeno piše i književnu kritiku, a redovito surađuje i kao autor na enciklopedijskim projektima Lek-

sikografskoga zavoda Miroslav Krleža. S engleskoga je prevodio eseji-
stiku T. S. Eliota (*Tradicija, vrijednosti i književna kritika*), kao i izbor iz
radova R. Welleka (*Književna teorija, kritika i povijest*). Autor je i *Vodiča*
za lektiru 1 i 2 u suradnji s D. Dudom, D. Šporerom i A. Zlatar.

ODJECI JEZIČNE TRADICIJE U UJEVIĆEVIM STIHOVIMA

Amir Kapetanović

Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje
amirkape@gmail.com

U prilogu analiziramo jezik Ujevićeva pjesništva, a cilj je da se osvijetli njegova povezanost s hrvatskom jezičnom tradicijom. Posebna pozornost bit će posvećena uporabi i „igri“ s arhaizmima, zastarjelicama, neologizmima i historizmima.

Dr. sc. Amir Kapetanović diplomirao je (1997), magistrirao (2001) i doktorirao (2004) na Filozofskom fakultetu u Zagrebu. Znanstveno se usavršavao u Njemačkoj, Poljskoj i Italiji. Radi kao znanstveni savjetnik u Institutu za hrvatski jezik i jezikoslovlje u Zagrebu. Objavio je oko 50 znanstvenih radova. Samostalno ili sa suradnicima priredio dva kritička izdanja (2005. *Književna djela Nikole Nalješkovića* i 2010. *Hrvatsko srednjovjekovno pjesništvo*), oba nagrađena trima uglednim hrvatskim nagradama. Autor je knjige *Jezik u starim versima hrvatskim* (2016). Voditelj je znanstvenoga istraživačkog projekta *Documentation and Interpretation of the Earliest Croatian*. Od 2005. povremeno predaje na fakultetima u Zagrebu i Rijeci. Njegovi znanstveni interesi obuhvaćaju povijest hrvatskoga jezika, leksikografiju, tekstologiju, etnolingvistiku, čakavsko narječje te povijest emocija.

PROBLEM SUBJEKTIVITETA U AUTOBIOGRAFSKIM TEKSTOVIMA TINA UJEVIĆA

Ivan Majić

Zagreb

imajic81@gmail.com

Pitanja subjektiviteta i pisanja, jastva i jezika, aktivnog i pasivnog odnosa prema/u jeziku, neizostavna su pitanja književnoteorijskih proučavanja posljednjih sedamdesetak godina. U tom smislu, pristupiti tim problemima imajući u vidu autobiografski diskurs Tina Ujevića možda će biti unekoliko teže s obzirom na to da je riječ o piscu čiji glas vješto manevrira i manipulira različitim instancama iskaza. Drugim riječima, pišući o sebi, Ujević je svjestan svoje pozicije (ne)osporavanog književnoga znaka, međutim, to ga ne priječi da pripovijedanjem o sebi stvara nove pripovijesti o svome „mrskom ja“. U toj se igri skrivača, a zapravo igri tekstualizacije s vlastitim identitetom, samo „ja“ prepoznaje kao „zbirka neostvarljivih postulata“ („Moja bolovanja“), a pisanje otkriva da „u sebi nosim više od jednog čovjeka“ („Mrsko ‘ja‘“). Time (autobiografsko) pisanje zapravo postaje proces koji, premda je nevoljko prihvaćen, postaje nužan u kreiranju „subjektiviteta u nestajanju“ – Blanchotovim riječima: „pisati kako bi se u miru nestalo“. Ujević, na vrlo sličnom tragu, u autobiografskim zapisima prividno radi na uzmaku subjekta („No, tako sam srećan što sam prestao postojati, što sam umro. Ja nemam imena.“), uzmaku, koji u žarište interesa postavlja sam čin pisanja. U kolikoj je mjeri i je li to još jedna od strategija maskiranih Tinovih licâ, bit će predmet analize ovoga rada.

Ivan Majić diplomirao je kroatistiku i slavistiku na Filozofskom fakultetu u Zagrebu. Na Odsjeku za južnoslavenske jezike i književnosti istoga fakulteta od 2005. do 2015. održavao je seminare iz poredbene južnoslavenske književnosti i bosanskohercegovačke književnosti. Doktorirao je 2011. Sudjelovao je na tridesetak međunarodnih znanstvenih skupova, a održao je i gostujuća predavanja na sveučilištima u Grazu, Giessenu, Hamburgu, Klagenfurtu, Zürichu, Jeni, na Sveučilištu Washingtonu u SAD-u i Humboldtovom sveučilištu u Berlinu. Razdoblje od

2012. do 2014. proveo je na poslijedoktorskom projektu na Sveučilištu Friedrich Schiller u Jeni, Njemačka. Autor je knjige *Pripovjedna (ne) moć sjećanja – analiza književnog djela Meše Selimovića* (Zagreb, 2017). Suurednik je (uz A. Milanko i A. Tomljenović) zbornika *Dosezi psihoanalize – književnost, izvedbene umjetnosti, film i kultura* (Zagreb, 2015). Godine 2015. pristupio je franjevcima Hrvatske franjevačke provincije sv. Ćirila i Metoda te je student Katoličkog bogoslovnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu.

“...BEZIMENO USTRAJANJE U BRAĆI”: O POLITICI I POETICI PJESNIČKOG SUBJEKTA U PJESMI TINA UJEVIĆA “POBRATIMSTVO LICA U SVEMIRU”

Aleksandar Mijatović

Filozofski fakultet Sveučilišta u Rijeci

amijatovic@ffri.hr

Ako A. Rimbaud u glasovitim pismima zagovara singularizaciju pjesničkog subjekta, W. Whitman provodi njegovu pluralizaciju. Ta singularno-pluralna struktura modernog pjesničkog subjekta ima svoje začetke u Shelleyjevom i Keatsovom konceptu poetizacije subjekta, a kulminira u Pessoinim heteronimima. Oni izmještaju same koncepte ja, drugog i relacije, iziskujući da se subjektivacija definira izvan okvira desubjektivacija/resubjektivacija po kojem se desubjektivacija opetovano resubjektivira, iz čega se izvodi subjekt desubjektivacije/resubjektivacije. Problem poetske subjektivacije ima svoje korelate u političkoj konstituciji subjekta. Ona se u liberalnoj tradiciji sastoji u usklađivanju individualne sfere sloboda s društvenom sferom zakona. Spor između prava i zakona Th. Hobbes razrješava kroz koncept suverena. Ova se koncepcija nastoji prevladati u konceptu zajednice, spojivim s liberalnom koncepcijom subjekta. Socijalistička tradicija, međutim, takav koncept zajednice smatra neodrživim. Ali obje ove tradicije okončavaju u imunizaciji komunalnoga (R. Esposito) – kako kroz individuum, tako kroz kolektiv. Na jednom mjestu *Stvaralačke evolucije* H. Bergson zamišlja društvo koje bi se sastojalo – čini se, u duhu Kantova koncepta nedruštvene društvenosti – u istodobnom razvoju i njegovom obuzdavanju. Koncept je utjecao na Bergsonove sljedbenike prema takvoj reinterpretaciji socijalizma. U takav bi se okvir smjestilo čitanje glasovite Ujevićeve pjesme „Pobratimstvo lica u svemiru“. Ako se politička konstitucija subjekta okončava imunizacijom komunalnoga, čitanjem Ujevićeve pjesme upozorilo bi se na komunalizaciju Ja. Putem interpretacije pjesme pokazalo bi se da othrvavanje imunizaciji komunalnoga ovisi o jednakom otporu komunalizaciji Ja.

Dr. sc. Aleksandar Mijatović radi kao izvanredni profesor na Odsjeku za kroatistiku Filozofskoga fakulteta Sveučilišta u Rijeci. Između ostalog, objavio je autorsku knjigu *Svijet bez čovjeka: svijest, materijalizam i književnost* (2012) i uredio zbornik *Jezici slike: Vizualna kultura i granice reprezentacije* (2012). Autor je brojnih članaka iz područja teorije književnosti i filozofije. Trenutno priprema knjigu o vremenu u post-jugoslavenskoj književnosti.

FIKCIJA I FAKCIJA U UJEVIĆEVOJ PROZI

Andrea Milanko

Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu
amilanko@ffzg.hr

Sporadično analizirana, Ujevićeva proza dosad se promatrala gotovo isključivo kao izvor sadržaja o autorovu životu, nazorima i pjesništvu. Drugim riječima, zapostavljala se njezina samosvojna struktura, kao što se previđao utjecaj pjesništva na Ujevićevu prozu. S jedne strane, Ujević na osebujan način iskorištava mogućnosti onoga što G. Genette pripisuje tradicionalnim fikcionalnim pripovjednim obrascima tipičnim za fikcionalnu književnost, a u svrhu analize i prenošenja znanja (razni tipovi fokalizacije, slobodni neupravni govor, manipulacija pripovjedačevim stajalištem itd.). S druge pak strane, nije mu strano preuzeti izražajne mogućnosti koje se tradicionalno povezuju s lirikom (prozopopeja, eliptičnost, fragmentarnost, eufonija itd.). Pritom oblikuje sasvim specifičnog esejističkog pripovjedača, čija je za eseizam netipična crta, između ostalog, da je istodobno i subjekt (pisac/pjesnik, boem, Europljanin itd.) i predmet analize (pjesništvo, kultura, umjetnost, itd.). Takva se proza sastoji od formalnih obrazaca koji određuju žanrove autobiografije, eseja, romana i lirike, no nedostaje joj priča, što je približava modernističkom romanu. Poredbenom analizom *Kolajne* i eseja „Pjesnik Laure i sveti Moničin čin“ (*Ljudi za vratima gostionice*) oprimirat će se navedene teze o međuprožimanju poetika pjesnika i prozaista Ujevića.

Dr. sc. Andrea Milanko diplomirala je na Filozofskom fakultetu u Zagrebu hrvatski i engleski jezik i književnost 2007. te je na istoj instituciji 2014. obranila doktorsku disertaciju s temom iz književne teorije i lirike. Na matičnoj instituciji radi na Katedri za teoriju književnosti pri Odsjeku za kroatistiku. Područje interesa su joj povijest hrvatske književnosti i književna teorija.

DVA ĐAKA SPLITSKE KLASIČNE GIMNAZIJE: TIN UJEVIĆ I IVAN /GIOVANNI / MAVER

Marija Mitrović

Sveučilište u Trstu
marmitrovic41@gmail.com

U jednom tekstu koji prikazuje rukopisnu ostavštinu Giovannija Mavera uzgred se spominje da se među sačuvanim papirima nalaze i „neka pisma Tina Ujevića“. U Ujevićevim Sabranim djelima ovih pisama nema, ali u tekstu pod naslovom „Autofragmenti“ (knj. XVII) Ujević navodi među školskim drugovima splitske gimnazije koji su „danas poznati široj javnosti [...] i Mavera, člana rimskog Pen-cluba i profesora slavistike u Rimu“. Ivan, odnosno Giovanni Maver (Korčula, 1891 – Rim, 1970) osnivač je italijanske slavistike. Slično Ujeviću, i Maver je postao humanista širokih vidika i poliglota, studirao je romanistiku u Beču, Varšavi, Firenci i Parizu, predavao je italijanski u Frankfurtu, nemački u Padovi, srpsko-hrvatski u Trstu, ali je najveći naučni doprinos dao kao profesor polonistike i slovenske filologije u Rimu. Za obojicu nekadašnjih đaka klasične gimnazije briga o kvaliteti, širini, dubini i jedinstvenosti svakog priloga, bio on umetnički, literaran u užem smislu, ili pak stručan, filološki i historijski, postaje prava opsesija. Prostorno udaljeni i po svojim ličnim ambicijama različiti, ova dvojica školskih drugova ostaju srodni po enciklopedijskoj obrazovanosti i širini svojih interesovanja. U radu bismo se posebno osvrnuli na Ujevićeve zabeleške o biografiji i autobiografiji, iz rukopisa objavljene tek u Sabranim djelima (knj. XVII), kao i na jedino sačuvano pismo koje je pesnik uputio rimskom profesoru slavistike u aprilu 1935. godine. Na kraju ovoga rada želeli bismo da publikujemo ovo do sada neobjavljeno Ujevićevo pismo, koje svedoči o tome da je ova dvojicu intelektualaca vezivala upravo enciklopedijska širina njihovih interesovanja.

Dr. sc. Marija Mitrović je penzionisani redovni profesor Sveučilišta u Trstu. Autorica je istorije slovenačke literature (*Pregled slovenačke književnosti*, 1995), koja je dopunjena i objavljena i na nemačkom (*Geschichte der Slowenischen Literatur*, 2000), dviju knjiga o Ivanu Cankaru i

preko stopeneset studija o srpskim, slovenačkim i hrvatskim piscima. Na italijanskom je izišao i njen izbor Andrićevih priča o Trstu s popratnim komentarom (*La storia maledetta. Racconti triestini*, 2007). Sačinila je antologiju tekstova iz srpske književnosti koji su kao temu imali grad Trst (*Sul mare brillavano vasti silenzi*, 2004), a priredila je te uvodnim studijama popratila knjige: *Svetlost i senke. Kultura Srba u Trstu* (2007); *Cultura serba a Trieste* (2009). Zajedno sa istoričarom Bojanom Mitrovićem objavila je kratku istoriju srpske istorije, kulture i literature: *Storia della cultura e della letteratura serba* (2015).

“KOLOSIJEK KROZ BIRTIJE”. GRADSKI PROSTORI I PSIHIČKI NOMADIZAM UJEVIĆEVE PROZE

Lana Molvarec

Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu

lmolvare@ffzg.hr

U središtu će interesa izlaganja biti feljtonistička i esejistička Ujevićeva proza, s osobitim naglaskom na one tekstove koji tematiziraju gradski pejzaž te specifične gradske prostore kao što su krčme, gostionice, kavane, liftovi, vagoni, svratišta, konačišta, biblioteke, kina, neboderi koje možemo pojmiti kao liminalne prostore. Subjekt koji se pojavljuje u tim prostorima u stanju je gotovo neprestanog gibanja i kretanja, čime se s jedne strane, razotkriva paradigmatična narav moderniteta, koja se ujedno i potvrđuje i destabilizira, a s druge, otvara pitanje ne samo fizičkog, nego i psihičkog nomadizma, osobito kroz konzumaciju psihoaktivnih supstanci, najčešće alkohola, kao česte teme tekstova navedenog opusa. Proučit će se kako spomenuti liminalni prostori te fizički i psihički nomadizam sudjeluju u izgradnji predodžbe o subjektu kao Pjesniku i Boemu.

Dr. sc. Lana Molvarec diplomirala je kroatistiku i sociologiju na Filozofskom fakultetu u Zagrebu. Radi kao znanstveni novak-poslijedoktorand na Odsjeku za kroatistiku Filozofskog fakulteta u Zagrebu. Doktorirala je 2014. s temom *Izmještanje i identitet u hrvatskoj prozi od krugovaške generacije do danas*. Glavno područje njezina interesa su kulture putovanja, teorije prostora i identiteta u suvremenoj hrvatskoj književnosti, dječja književnost. Objavila je niz znanstvenih i stručnih radova te sudjelovala kao izlagačica na petnaestak međunarodnih i domaćih znanstvenih konferencija.

UJEVIĆEVA POEZIJA U RAČUNALU: KONTRASTIVNA ANALIZA LELEKA SEBRA I KOLAJNE

Davor Nikolić, Nikola Bakarić

Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu;
Fakultet prometnih znanosti Sveučilišta u Zagrebu
dnikoli@ffzg.hr; nikola.bakaric@fpz.hr

Primjenom računalnostilističke metodologije preispitat će se neki ustaljeni stavovi o poeziji Tina Ujevića u književnoj historiografiji, nastali na različitim čitanjima upravo prvih dviju Ujevićevih zbirki. Povoljni kritički odjek *Leleka sebra* i *Kolajne* pripomagao je stereotipu o genijalnu, ali neprilagodljivu lirskom boemu (Z. Kravar), a svojevrsan je konsenzus da se dvije zbirke mogu smatrati jednom zatvorenom cjelinom. Kontrastivnom analizom određenih stilističkih parametara (glasovnih ponavljanja, paralelizama, rima, leksičkoga inventara i sl.) trebali bi se dobiti argumenti koji će učvrstiti ili pak osporiti određene predodžbe.

Dr. sc. Davor Nikolić docent je na Katedri za hrvatsku usmenu književnost Odsjeka za kroatistiku Filozofskoga fakulteta Sveučilišta u Zagrebu. Godine 2013. obranio je doktorsku disertaciju *Fonostilistički opis hrvatske usmenoknjiževne retorike* u kojoj je primijenjena metodologija računalne stilistike u analizi usmenoretoričkih žanrova. Autorske i suautorske radove iz područja folkloristike, retorike, stilistike i teorije argumentacije objavio je u zbornicima sa skupova, u znanstvenoj periodici te u inozemnim publikacijama. Od 2007. bio je tajnik, a od 2014. potpredsjednik je Hrvatskoga filološkoga društva. Bio je glavnim tajnikom Šestoga hrvatskoga slavističkoga kongresa (2014) te predsjednikom Organizacijskoga odbora Trećih Dana Ive Škarića – međunarodne konferencije o retorici (2016).

Nikola Bakarić je doktorand na Poslijediplomskome doktorskome studiju informacijskih i komunikacijskih znanosti na Filozofskome fakultetu Sveučilišta u Zagrebu. Osnovno područje njegovog znanstvenoga interesa čine istraživanja vezana uz obradu prirodnoga jezika (NLP). U recentnim radovima primjenjuje metodologiju računalne stilistike na korpusima hrvatskih književnih tekstova (usmena retorika, poezija). Zaposlen je u Uredu za međunarodnu suradnju i mobilnost na Fakultetu prometnih znanosti Sveučilišta u Zagrebu.

AUTO)BIOGRAFSKA MESTA AUGUSTINA TINA UJEVIĆA

Sylwia Nowak-Bajcar

Jagelonsko sveučilište u Krakovu
bajcar@uj.edu.pl

Poljska teoretičarka književnosti, Malgożata Čerminjska (Małgorzata Czermińska), oslanjajući se na refleksiju francuskog historičara Pjera Nora (Pierre Nora), definisala je autobiografska mesta kao mesta koja „po meri egzistencijalnog iskustva jedinke“ odgovaraju mestima sećanja. Za razliku od njih, autobiografska mesta postoje u književnosti kao simbolički supstituti geografskih mesta i kulturnih predstava koje su sa njima povezane. Dokumentarni i književni izvori poslužiće kao građa za prezentaciju problematike (auto)biografskih mesta Augustina Tina Ujevića.

Dr. sc. Sylwia Nowak-Bajcar zaposlena je na Institutu za slovensku filologiju Jagelonskog univerziteta u Krakovu, gde predaje književnost 20. i 21. veka. Objavila je knjige: *Monolog kao pogled na svet. Proza Slobodana Selenića (Monolog jako pogląd na świat. Proza Slobodana Selenicia, Kraków, 2001)*, *Mape vremena. Srpska postmodernistička proza pred izazovima epohe, Beograd, 2015. (Mapy czasu. Serbska proza postmodernistyczna wobec wyzwania epoki, Kraków, 2010)*, *Jelena, žena koje ima. Krakovska biografija Ive Andrića, Beograd, 2015. (Helena, kobieta, której nie ma i która jest. Krakowska biografia Iwo Andricia, Kraków, 2013)*. Autorica je niza naučnih članaka, prevoda i eseja.

Branislav Oblučar

Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu

branebrane@gmail.com

Iako ukoričene tek posthumno, pjesme u prozi Tina Ujevića smatraju se važnom etapom u razvoju žanra u hrvatskoj književnosti. Izlaganje će nastojati utvrditi mjesto ovih tekstova u kontekstu Ujevićeva stvaralaštva, kao i hrvatske, ali i europske književnosti. Nastojat će se iščitati stilske karakteristike ovih tekstova te interpretirati uobičajene generičke ambivalentnosti koje hibridan žanr poput pjesme u prozi postavlja pred recepijenta.

Dr. sc. Branislav Oblučar na Filozofskom fakultetu u Zagrebu diplomirao je kroatistiku i komparativnu književnost. Doktorirao je na istom fakultetu 2014. godine s temom *Pjesma u prozi i tvarna imaginacija u poetici Danijela Dragojevića*. Zaposlen je na Odsjeku za komparativnu književnost. Bavi se suvremenim hrvatskim pjesništvom i avangardom. Stručne tekstove, književne kritike i eseje objavljivao je u periodici, stručnim zbornicima te na Trećem programu Hrvatskog radija. Autor je natuknica u *Hrvatskoj književnoj enciklopediji* i *Leksikonu hrvatske književnosti – Djela*. Član je programskog odbora pjesničkog festivala Goranovo proljeće.

Drijenka Pandžić Kuliš, Vlado Pandžić

Ekonomski fakultet Sveučilišta u Zagrebu;

Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu

dpandzick@net.efzg.hr; vpandzic@ffzg.hr

U ovome radu ponajprije se razmatra politički i ratni kontekst nastanka i objavljivanja na francuskom jeziku „srpske gramatike“ Pierrea de Lanuxa i Augustina Ouyévitcha pod naslovom *Grammaire élémentaire de la langue serbe* (Pariz, 1916). Istodobnom raščlambom toga priručnika koji je uglavnom bio namijenjen francuskim časnicima i vojnicima na istočnom bojištu kao i prikaza, prosudbi i ocjena te knjige, osobito tekstova koje je napisala američka slavistica Ellen Elias-Bursać, procjenjuje se suautorska uloga Augustina (Tina) Ujevića. U raspravljачkom tekstu posebice su komentirani: uvod, metodičke upute, fonetički i fonološki, morfološki i sintaktički sadržaji te rječnik. Potkrjepljuju se hipoteze o sveprisutnosti hrvatskoga jezika te dokazuje da je Augustin Ouyévitch (Augustin Ujević) obavio barem tri četvrtine autorskog posla.

Drijenka Pandžić Kuliš je profesorica francuskoga jezika i književnosti, španjolskoga jezika i književnosti te hrvatskoga jezika i književnosti. Predavačica je francuskoga i španjolskoga poslovnog jezika na Ekonomskom fakultetu u Zagrebu. Objavila je petnaestak znanstvenih i stručnih radova te uredila tridesetak knjiga, udžbenika i priručnika.

Dr. sc. Vlado Pandžić, sveučilišni profesor u miru, donedavno redoviti profesor na Odsjeku za kroatistiku Filozofskog fakulteta u Zagrebu. Bio je pročelnik toga odsjeka (2000 – 2002) te predstojnik Katedre za metodiku nastave hrvatskoga jezika i književnosti (2000 – 2015). Predsjednik je Odbora za metodiku nastave hrvatskoga jezika i književnosti Hrvatskoga filološkog društva (2003 – 2017). Glavni je urednik časopisa *Hrvatski* (2003 – 2017). Objavio je petnaestak knjiga, stotinjak znanstvenih i tristotinjak stručnih radova.

ANTIČKA TRADICIJA I MODERNO PESNIČKO “JA” TINA UJEVIĆA

Ana Petković

Filozofski fakultet Univerziteta u Beogradu
anna.slav@live.com

U radu se proučava klasično nasleđe u poeziji Tina Ujevića – klasični motivi i žanrovske konvencije antičke poezije, kao i tragovi strukture lirske pesme kakvu nalazimo kod grčkih i rimskih autora. Težićemo da pokažemo kako Ujevićev lirski subjekt u nekoliko pesama preuzima ulogu pojedinih antičkih liričara i istražićemo postupke pomoću kojih on prekraja formu različitih klasičnih lirskih vrsta, posebno himne, da bi stvorio moderni pesnički diskurs i izgradio sopstveni originalni lirski stil. Naročitu pažnju obratićemo na odnos ovoga pesnika prema klasičnim estetskim kanonima. Tin Ujević usvaja i preobražava ključne tradicionalne metafore pesničkog stvaralaštva i uključuje ih u dubinsku strukturu pesničke slike, smeštajući ih u novi kontekst moderne poetike.

Dr. sc. Ana Petković je docent na Filozofskom fakultetu u Beogradu, Odeljenje za klasične nauke. Oblasti istraživanja Ane Petković su antička lirska i epska poezija, teorija žanra, savremena teorija književnosti u klasičnim naukama i recepcija antike u evropskoj poeziji dvadesetog veka. Autorica je radova o grčkoj arhajskoj lirici, rimskoj poeziji carskog doba i recepciji antike u savremenoj književnosti.

AUTOPORTRET S PUTOVANJA (IZMEĐU MELANKOLIJE I NEURASTENIJE)

Krystyna Pieniżek-Marković

Sveučilište Adama Mickiewicza u Poznaniu
pienmar@poczta.onet.pl

Autoportret stvoren u Ujevićevim putopisima prikazuje autorsku osobnost razapetu između krajnosti: povučene individue nezainteresirane drugima i predstavnika aktivnog kolektiviteta („Mi boemi, pjesnici i umni buntovnici“; „Mi smo poezija ulice, to jest prometa, industrije, misli, borbe, napretka“) koji želi „da izražava gomilu“. S jedne strane, naglašava očaj vlastite samoće, s druge pak strane, htio bi pjevati „vrevu, rad i veselje na ulicama i trgovima novoga čovječanstva“. Istovremeno, slavljena ulica je blatno i kaljavo mjesto na kojem čovjek gubi vlastito dostojanstvo. Čini se da je jedan od važnijih izvora oprečnih crta vlastite slike vrijeme modernističko-avangardnog prijeloma kada Ujević, posežući za stilistikom avangardnih parola, u ime „mi“ govori o neophodnosti buđenja gomile i u istom tekstu kreira melankolično autorsko „ja“ u gotovo modernističkom ambijentu – sleđenom, mrtvom svijetu. Autocentričnost i narcisoidnost prati koncentracija na povijesni trenutak, ljude i prostor, čak odustnost autobiografskog i apatija. Nabranje poznatih osoba koje su provodile vrijeme u istim ambijentima Montparnassa prate kako izjave o dugotrajnoj i potpunoj samoći u oskudici, tako i o skoro tjelesnoj čežnji za samoćom i tišinom, a iza podatka o ublaživanju neuroze i neurastenije pomoću lijekova dolaze informacije o pojačavanju kreativnosti pomoću alkohola, kave i cigareta. Cilj je provedene analize autobiografskog putopisnog diskursa pronaći odgovor na pitanje kakvo se autobiografsko i autorsko „ja“ skriva ispod precizno nacrtanog oprečnog i disharmoničnog autoportreta.

Dr. sc. Krystyna Pieniżek-Marković izvanredna je profesorica na Institutu slavenske filologije pri Sveučilištu Adama Mickiewicza u Poznaniu. Doktorirala je 1997. s temom *Pjesničko stvaralaštvo Antuna Branka Šimića* (poljsko izdanje Poznanj, 2000; hrvatsko izdanje Zagreb, 2000). Habilitirala je 2012. na osnovi disertacije *Ja-człowiek i świat w najnowszej poezji chorwackiej (1990 – 2010)* (Poznanj, 2011). Bavi se temama iz novije i suvremene hrvatske književnosti. Glavna je i odgovorna urednica časopisa *Poznanjski slavistički studiji* (ERIH PLUS).

AUTOPOETOLOŠKA RAZMIŠLJANJA TINA UJEVIĆA I MOMČILA NASTASIJEVIĆA KAO REFLEKSIJA TRADICIONALNOG TRAGANJA ZA LJEPOTOM

Eva Premk Bogataj

Ljubljana

eva.premk@guest.arnes.si

U radu su prikazani rezultati istraživanja poetike dvojice pjesnika kod kojih je izražen visok stupanj stvaralačke osviještenosti i poetičke auto-refleksije. Dok Nastasijević svoju poetiku zasniva oko „rodne“ ili „maternje“ melodije koja proizlazi iz tradicionalnog shvaćanja da je u jezgri poezije glazba, Ujević svoja eksplicitna poetološka tumačenja zasniva na eklektičkom integriranju različitih poetika kako bi opravdao težnju za „čistom literaturom“, umjetnošću koja „neposredno izražava Dušu“. Nastasijevićovo traganje za neposrednim, čistim i praiskopskim i Ujevićeva želja za apsolutnim i neponovljivim bliski su tradicionalnom razumijevanju mistične potrage za čovjekovom biti i značenjem, neostvarenim izvorom Ljepote i njezine zemaljske manifestacije.

Dr. sc. Eva Premk Bogataj završila je studij ruskog, hrvatskog, srpskog i makedonskog jezika i književnosti, magisterij iz hrvatskog jezika i doktorat iz literarnih studija na Filozofskom fakultetu u Ljubljani. Između ostalog, znanstveno se bavila istraživanjem opusa Danila Kiša, Nikole Šopa i Gregora Strniše, Momčila Nastasijevića i Tina Ujevića. Objavila je monografiju *Prof. dr. Marja Boršnik, prva dama slovenske slavistike* (zajedno s Franckom Premk), u tisku je monografija *Končnost in neskončnost v delih Nikole Šopa in Gregorja Strniše*. Sudjelovala je na više znanstvenih simpozija u Ljubljani, Zagrebu, Beogradu, Udinama i Londonu, organizirala javne kulturne događaje, a kao licencirani projektni menadžer i PR savjetnik sudjelovala je u lokalnim i europskim projektima povezanim s aktualizacijom književnosti. Aktivno govori sedam stranih jezika.

IZVEDBE AUTORSTVA: BIOGRAFIZAM, POLITIKA I SUBLIMNO U UJEVIĆEVU STVARALAŠTVU

Marina Protrka Štimec

Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu

mprotrka@ffzg.hr

Autorski profil Tina Ujevića obično se u književnopovijesnim pregledima i školskim pristupima određuje krajnjim, počesto međusobno oprečnim stvaralačkim i građanskim fazama. Borbeni aktivizam i politički stavovi „mladog Ujevića“ kroz „fazu razočaranja“ vode u izolaciju, samoću i boemski otpor „normama građanskog života“. Kasniji, „vasionac“ Ujević promatra se „u raju svoga pakla“ kao varijanta „pjesnika prokletnika“ koji vlastito iskupljenje traži u prostoru sublimnog i estetskog, u nirvanama onkraj socijalnih zadanosti besprizorne svakodnevice. Nasuprot tome, teme i argumentacija njegovih eseja, članaka, kritika i osvrta otkrivaju autora koji angažirano, britko i zainteresirano pristupa brojnim društveno relevantnim temama. Time, suprotno stereotipnoj slici, pokazuje kako figura „izopćenika“, „pjesnika/patnika/prokletnika“, funkcionira kao glas koji rašiva socijalne mehanizme i političku kondicioniranost društva.

Dr. sc. Marina Protrka Štimec docentica je na Katedri za noviju hrvatsku književnost Filozofskog fakulteta u Zagrebu. Na istom je fakultetu 1998. godine diplomirala kroatistiku i filozofiju, 2002. magistrirala s temom *Novela u hrvatskoj književnoj periodici 1830 – 1881*, a 2008. doktorirala s radom *Oblikovanje kanona u hrvatskoj književnoj periodici 19. stoljeća*. Objavila je znanstvenu monografiju *Stvaranje književne nacije. Oblikovanje kanona u hrvatskoj književnoj periodici 19. st.* (2008), priredila kritičko izdanje Članaka Ivane Brlić Mažuranić (2013) i uredila zbornik *Veliki Vidar. Stoljeće Grigora Viteza* (2013, sa D. Zalar i D. Zima). Surađivala je na projektu *Hrvatska književna bibliografija* voditelja prof. dr. Vinka Brešića te leksikografskim priložima na izdanjima *Leksikona hrvatskih pisaca, Leksikona hrvatske književnosti: Djela i Hrvatske književne enciklopedije*. Znanstvenim, stručnim i nastavničkim radom vezana je uz teme kanona, pamćenja, identiteta, medija, povijesti i teorije nacionalne i dječje književnosti.

TRADICIJA MEDITERANIZMA U NEUVRŠTENOM UJEVIĆEVOM PJESNIŠTVU (1909 – 1955)

Sanjin Sorel

Filozofski fakultet Sveučilišta u Rijeci
ssorel@ffri.hr

U članku se analiziraju topološke reprezentacije Mediterana u neuvrštenim pjesmama Augustina Ujevića u rasponu od četrdeset šest godina. Pejzaž/priroda/krajolik tvore sustav značenja koji determinira kulturnu baštinu nekog prostora. Geografija Mediterana reducira se u tekstu na pojmove koji upućuju na njegova opća mjesta iz fundusa prirode: more, otoci, flora i fauna. No i šire: njima se formiraju poetski resursi i subjektivna značenja koji su katkada samo u zoni pogleda/nadzora nad prirodom, a katkada ih reverzibilno tvore kao „uvjete mogućnosti“. U tom je kontekstu lirski subjekt kao instanca koja transformira prirodu, interpretira je i doživljava već u obzoru Mrkonjićeva „pjesništva iskustva prostora“.

Dr. sc. Sanjin Sorel zaposlen je kao redoviti profesor na Odsjeku za kroatistiku Filozofskog fakulteta u Rijeci na kojem je i doktorirao 2003. godine s temom *Mediteranizam i tijelo u poeziji Tončija Petrasova Marovića*. Njegovo područje interesa obuhvaća suvremenu hrvatsku književnost, osobito pjesništvo. Objavio je niz znanstvenih članak i studija o hrvatskoj književnosti te održao niz gostujućih predavanja na sveučilištima u Sofiji, Skopju, Szombathelyju i Klagenfurtu.

UJEVIĆ KAO POSTPETRARKIST. KOLAJNA I ŽANR LIRSKOG CIKLUSA

Luka Šeput

Matica hrvatska, Zagreb
luka.seput@gmail.com

U Ujevićevoj *Kolajni* (1926) književna kritika i povijest književnosti rano su prepoznali petrarkističke elemente. Odnosilo se to ponajprije na određene motive i temu spiritualizirane ljubavi te ljubavne patnje, kao i poklonički odnos lirskoga subjekta prema idealiziranoj ženi. Forma kanconijera kao ljubavnoga lirskog ciklusa također se redovito zamjećivala kao poveznica s Petrarcom, ali *Kolajni* se u užem smislu nije pristupalo iz aspekta žanra lirskog ciklusa koji je, prema povjesničaru književnosti Ronaldu Greeneu, upravo Petrarca utemeljio u povijesti svjetske književnosti. U ovome izlaganju stoga će se Ujevićev kanconijer analizirati na podlozi Petrarčina kako bi se ustanovila preuzimanja, nasljedovanja i odstupanja Ujevićeva modernističkog ljubavnog ciklusa u odnosu na Petrarčin *mastertext*, kao i u odnosu na neke kasnije primjere žanra. Posebice će se to učiniti s obzirom na konstitutivne elemente žanra (R. Greene – tretman vremena, konstrukcija lirskoga subjekta kao lika, analiza prostora), koji u čitatelja aktiviraju „fenomenologiju fikcije“. Naposljetku će se pokazati kako se u *Kolajni* razrješuje napetost između ritualnih i fikcionalnih elemenata koja karakterizira svaki lirski ciklus.

Luka Šeput diplomirao je kroatistiku i komparativnu književnost na Filozofskom fakultetu u Zagrebu. Od 2007. do 2009. bio je lektor za hrvatski jezik na Sveučilištu u Skopju. Trenutno izrađuje doktorsku disertaciju o intertekstualnosti u pjesništvu Tina Ujevića na Filozofskom fakultetu u Zagrebu. Radi kao glavni urednik Vijenca, časopisa Matice hrvatske za kulturu.

Iva Tešić

Institut za književnost i umetnost u Beogradu
megalofroneo@gmail.com

Cilj rada je da na osnovu Ujevićevih autobiografskih fragmenata (uvršćenih u posthumno objavljena *Sabrana djela*) i biografskih svedočanstava (pre svega mislimo na biografije koja su napisali Mirko Žeželj, Jasen Boko i Nedeljko Ješić) osvetli autorov životni i stvaralački put. Imajući u vidu da je reč o umetniku čiji je život obeležen nestalnošću i potucnjem „od nemila do nedraga“ (Zagreb, Beograd, Pariz, Sarajevo), kao i stalnim nesuglasticama i nerazumevanjima (zbog čega je sebe smatrao „čovekom nesporednima“), komparativno čitanje biografskih i autobiografskih zapisa predstavlja istraživački izazov usmeren na otkrivanje jednog mogućeg zajedničkog nazivnika, koji bi doprineo rekonstrukciji Ujevićevog auto/biografskog mozaika.

Iva Tešić završila je osnovne/master studije na Filološkom fakultetu Univerziteta u Beogradu (smer Srpska književnost i jezik sa opštom književnošću), gde je odbranila diplomski rad pod naslovom *Rat i egzistencija u Velikom meštru sviju hulja Miroslava Krležu i Dnevniku o Čarnojeviću Miloša Crnjanskog*. Trenutno je na trećoj godini doktorskih studija (modul književnost) na Filozofskom fakultetu Univerziteta u Novom Sadu. Zaposlena je kao istraživač pripravnik u Institutu za književnost i umetnost u Beogradu, na projektu *Srpska književnost u evropskom kulturnom prostoru*.

Tvrtko Vuković

Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu
tvrtkovukovic@yahoo.com

U radu ću nastojati pokazati zašto se *Kolajna* najčešće čitala biografištički, čak i onda kada je u tim analizama biografska metoda bila osporavana. S tim u vezi upozorit ću na ideološki učinak antropomorfizacije figure lirskoga glasa u *Kolajni*. Antropomorfizam naime zaustavlja nezaustavljiv rad figura teksta u mjestu autorova imena. Nakon toga ću, zadržavajući petrarkizam kao podtekst *Kolajne*, analizirati društvene, etičke, spoznajne i emotivne probleme koje *Kolajna* otvara, a važni su za današnjeg čitatelja. Tvrdim ukratko da tu ljubav ima politički potencijal koji nas potiče da prevrednujemo ono što smatramo postojanim vrijednostima, da se zapitamo kako ideje koje preuzimamo migriraju kroz vrijeme, da promislimo o načinima stjecanja znanja o drugima te uočimo važnost drugoga u oblikovanju vlastita sebstva, da se uhvatimo u koštac s rizikom tumačenja proturječnih i nikada do kraja rastumačivih iskaza suočavajući se istodobno s manje očekivanim i neugodnim ishodima komunikacije.

Dr. sc. Tvrtko Vuković zaposlen je kao izvanredni profesor na Katedri za noviju hrvatsku književnost Odsjeka za kroatistiku Filozofskoga fakulteta u Zagrebu. Područja njegova užeg znanstvenog interesa su teorija lirike, hrvatsko pjesništvo od modernizma do danas, odnos procesa modernizacije u drugoj polovici 19. stoljeća i hrvatske književnosti u razdoblju moderne. Od 2005. do 2007. radio je kao viši lektor za hrvatski jezik i književnost na Sveučilištu Sorbona u Parizu, predavao je na više inozemnih sveučilišta kao gostujući profesor, bio je predsjednik Goranova proljeća, sudjelovao je u više znanstvenih i leksikografskih projekata, a bio je i voditelj Zagrebačke slavističke škole. Član je Hrvatskog društva pisaca, Hrvatskog P.E.N. centra te Hrvatskog filološkog društva, urednik je teorijske edicije Drugi smjer u izdavačkoj kući Meandar. Priredio je i pogovorom popratio panoramu hrvatskoga pjesništva

devedesetih *Off line*, priredio je kritičko izdanje *Bajki i basni* Ivane Brlić Mažuranić, suautor je četiriju osnovno-školskih udžbenika za književnost, priredio je i uredio više znanstvenih i stručnih zbornika. Autor je brojnih znanstvenih članaka i triju samostalnih znanstvenih knjiga.

POPIS SUDIONIKA

Marko Avramović (Beograd)
Nikola Bakarić (Zagreb)
doc. dr. sc. Tomislav Brlek (Zagreb)
dr. sc. Bojan Čolak (Beograd)
prof. dr. sc. Zrinka Jelaska (Zagreb)
dr. sc. Ljubica Josić (Zagreb)
dr. sc. Bojan Jović (Beograd)
izv. prof. dr. sc. Slaven Jurić (Zagreb)
dr. sc. Amir Kapetanović (Zagreb)
dr. sc. Ivan Majjić (Zagreb)
izv. prof. dr. sc. Aleksandar Mijatović (Rijeka)
dr. sc. Andrea Milanko (Zagreb)
prof. dr. sc. Marija Mitrović (Trst)
dr. sc. Lana Molvarec (Zagreb)
dr. sc. Davor Nikolić (Zagreb)
dr. sc. Sylwia Nowak-Bajcar (Krakov)
dr. sc. Branislav Oblučar (Zagreb)
Drijenka Pandžić Kuliš (Zagreb)
prof. dr. sc. Vlado Pandžić (Zagreb)
doc. dr. sc. Ana Petković (Beograd)
izv. prof. dr. sc. Krystyna Pieniążek-Marković (Poznanj)
dr. sc. Eva Premk Bogataj (Ljubljana)
doc. dr. sc. Marina Protrka Štimec (Zagreb)
prof. dr. sc. Sanjin Sorel (Rijeka)
Luka Šeput (Zagreb)
Iva Tešić (Beograd)
izv. prof. dr. sc. Tvrtko Vuković (Zagreb)

Skup „Ja kao svoja slika“. Diskurzivnost i koncepti autorstva Tina Ujevića financiraju i materijalno pomažu:

Ministarstvo znanosti i obrazovanja
Republike Hrvatske

Sveučilište u Zagrebu

Odsjek za kroatistiku Filozofskog fakulteta
Sveučilišta u Zagrebu

Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu

Nakladnik

Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu
Ivana Lučića 3
10 000 Zagreb

Za nakladnika

Prof. dr. sc. Vesna Vlahović-Štetić

Urednici

doc. dr. sc. Marina Protrka Štimec
dr. sc. Anera Ryznar
dr. sc. Bojan Čolak
dr. sc. Bojan Jović
Iva Tešić

Računalni slog i oblikovanje naslovnice

TRITON DIZAJN STUDIO - Viola Šeblj

Tisak i uvez

ISBN

studenj, 2017.

SVEUČILIŠTE
U ZAGREBU

FILOZOFSKI
FAKULTET
ODSJEK ZA
KROATISTIKU

INSTITUT ZA
KNJIŽEVNOST
I UMETNOST,
BEOGRAD

